

НАЙ-ВЕЛИКИТЕ ТЕНИСИСТИ НА ВСИЧКИ ВРЕМЕНА

НАЙ-ВЕЛИКИТЕ ТЕНИСИСТИ НА ВСИЧКИ ВРЕМЕНА

Съставители: Марек Томс; Цветан Бакърджиев

Превод: Цветан Бакърджиев

Издателство „Паритет“, София

256 стр.

Тенисът – един от най-популярните спортове в света. Историята на този спорт започва през втората половина на XIX век. Турнирът Уимбълдън стартира през далечната 1877 година, а първото състезание между национални отбори – Купа Дейвис, води началото си от 1900 година. Но основното и най-красиво украшение на тениса са неговите ярки и неповторими играчи, изявени спортисти и личности. Много от тях са предопределени да се превърнат в знаменитости също като най-известните кинозвезди. Род Лейвър, Дон Бъдж, Бьорн Борг, Борис Бекер, Пийт Сампрас, Роджър Федерер, Маргарет Корт, Мартина Навратилова, Шефи Граф, Мария Шарапова – всички те са добре познати на любителите на тениса, но в книгата читателите ще открият и много нови и интересни факти за тях. Те са различни хора, с индивидуални характери, и макар някои от тях да са доста особени извън корта, всеки има своя собствена и единствена по рода си интересна съдба.

**За поръчки на книги от сайта
www.paritetbg.com 20% отстъпка.**

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-526-2

Съдържание

Тенисът през годините и континентите	5
Хелън Уилс Мууди/1905–1998 <i>Осем години първа ракета на света</i>	20
Джак Крофърд/1908–1991 <i>„Джентълменът Джак“ – първа ракета в света за 1933 г.</i>	28
Фред Пери/1909–1995 <i>Първият в историята, спечелил „Кариерен голям шлем“</i>	34
Дон Бъдж/1915–2000 <i>Най-добрият тенисист 30-те и 40-те години на ХХ век</i>	40
Боби Ригс/1918–1995 <i>„Битката на половете“ го прави известен в цял свят</i>	45
Морийн Конъли/ 1934–1969 <i>Печели и четирите турнира от Големия шлем в една година</i>	52
Кен Розуел/ р. 1934 <i>Едновременно най-младият и най-възрастният шампион</i>	60
Рой Емерсън/ р. 1936 <i>Единственият, завоювал Голям шлем на сингъл и на двойки</i>	66
Род Лейвър/ р. 1938 г. <i>Шампион при аматьорите, но и при професионалистите</i>	72
Маргарет Корт/ р. 1942 <i>Тя печели 62 турнира от Големия шлем във всички категории</i>	79
Били Джийн Кинг/ р. 1943 <i>20 титли на Уимбълдън и победа в „Битката на половете“</i>	85
Гилермо Вилас/ р. 1952 <i>Отличник на клей, твърда настилка и трева</i>	91
Джими Конърс/ р. 1952 <i>Единственият шампион в АТР на три покрития</i>	96
Крис Евърт/ р. 1954 <i>260 седмици на върха на световната ранглиста при жените</i>	104
Бьорн Борг/ р. 1956 <i>„Леденият“ има 11 титли от турнирите на Големия шлем</i>	110
Мартина Навратилова/ р. 1956 <i>Легендата на женския тенис, която има 355 титли</i>	116

Джон Макенроу/ р. 1959	123
<i>Екстравагантното лице на големия тенис</i>	
Иван Лендъл/ р. 1960	131
<i>Притежателят на най-големите постижения в тениса</i>	
Матс Виландер/ р. 1964	137
<i>През цялата си кариера мечтае да е първа ракетата</i>	
Борис Бекер/ р. 1967	143
<i>Легендата със златен медал от Олимпийските игри в Барселона</i>	
Щефи Граф/ р. 1969	150
<i>Най-добрата тенисистка за всички времена</i>	
Андре Агаси/ р. 1970	159
<i>Първият носител на „Златен шлем“ в историята на тениса</i>	
Пийт Сампрас/ р. 1971	166
<i>„Пистолетът Пийт“, който победи Андре Агаси през 1990 г.</i>	
Аранча Санчес-Викарио/ р. 1971	172
<i>Големи постижения и купища лични проблеми</i>	
Моника Селеш/ р. 1973	179
<i>Етническата унгарка, родена в Сърбия, играла за САЩ</i>	
Винъс Уилямс/ р. 1980	185
<i>По-голямата от знаменитите сестри Уилямс</i>	
Роджър Федерер/ р. 1981	194
<i>Изключителният му сервис достига скорост от 210 км/ч.</i>	
Серина Уилямс/ р. 1981	202
<i>Четирикратната олимпийска шампионка</i>	
Жустин Енен/ р. 1982	211
<i>Кралицата на корта с 50 участия в WTA</i>	
Рафаел Надал/ р.1986 г./ р. 1986	217
<i>Абсолютен рекордьор с 22 шампионски титли от Големия шлем</i>	
Мария Шарапова/ р. 1987	226
<i>Най-красивата спортистка за 2006 г., според Sports Illustrated</i>	
Анди Мъри/ р. 1987	233
<i>Шампионът по тенис, който обожават бокса</i>	
Новак Джокович/ р. 1987	240
<i>Спокойствие и разсъдливост на корта с агресивен стил на игра</i>	
Приложения	250

Тенисът през годините и континентите

Тенисът е един от най-популярните и вълнуващи спортове. В своята история той изминава дългия път от обикновена игра за забавление на аристокрацията до международен спорт, който привлича милиони фенове по целия свят.

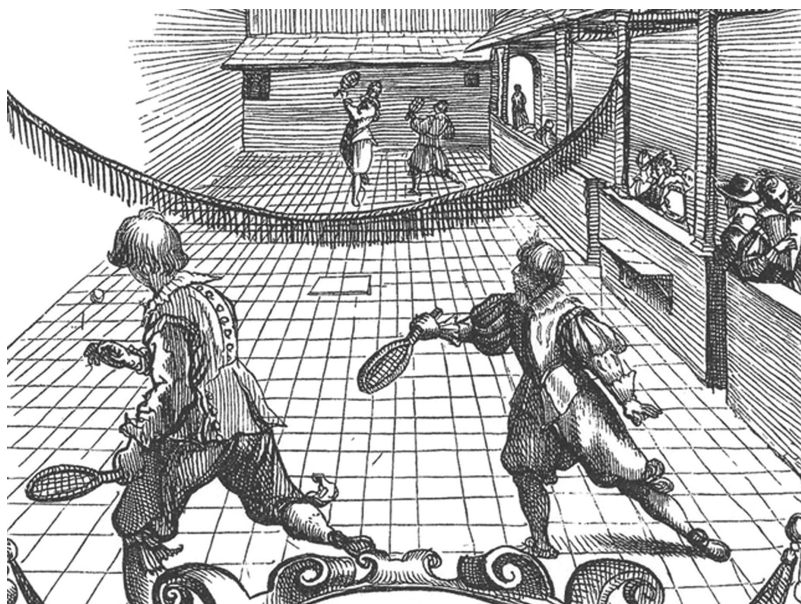
Тенисът има древна история, датираща от векове. Едно от първите споменавания на играта с топка, в която се използва подобие на ракета, може да се намери в древногръцката митология, където бог Хермес и богиня Атина я практикуват. Първите реални доказателства за появата на тениса идват още от древен Рим. Първоначално топката се отбива с ръце, след това се появяват кожени ръкавици, които позволяват тя да се удря с по-голяма сила и точност. По време на управлението на император Нерон в Рим се появява играта „*expulsim ludere*“. Тя се провежда на специално обособени места и включва удряне на топката в стената. Именно в Рим са измислени първите правила на тениса, които регулират реда на броене и правилата за сервиране на топката.

През Средновековието тенисът става игра на аристократите и се развива главно във Франция и Великобритания. Играчите използват ръцете си или специални ръкавици, за да удрят топката, която може да бъде изработена от различни материали: кожа, въл-

на или животински косми. Тенисът в съвременния му вид започва да се оформя през XIX-ти век. Един от ключовите моменти в развитието му е създаването на първите тенис клубове, където любителите на тази игра могат да се събират и да се състезават помежду си. Съвременният тенис достига своя връх през 70-те и 80-те години на XX-ти век, когато на тенис кортовете се появяват легенди като Бьорн Борг, Джон Макенроу, Иван Лендъл, Крис Евърт и Мартина Навратилова.

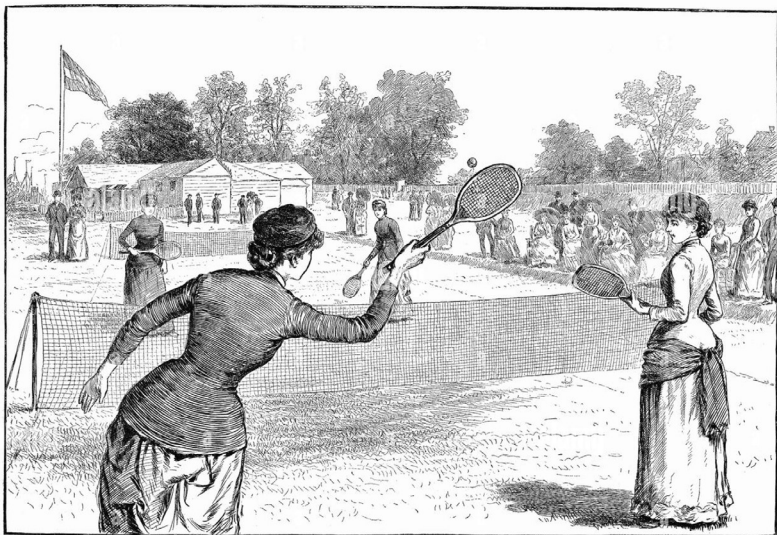
Някъде в началото на XII-ти век във Франция се появява „жо дьо пом“. Тази игра противниците играят с ръце и кожена топка, напълнена със стърготини. По време на управлението на Хенри V спортът се разпространява в Англия. Споменава го дори Шекспир. В последвалите столетия играта получава все по-голяма популярност. Така например, в Италия започват да се увличат от нея през XVI-ти век.

За първи път европейските монаси започват да играят тенис за забавление по време на религиозни церемонии. Те отбиват и сервират топката с ръка. Скоро се появяват кожени ръкавици, които на свой ред са заменени от специална дръжка за по-ефективно удряне и сервиране на топката. Така се ражда първата ракета. Наред с развитието на ракетата тенис топката също претърпява чести промени. Първата топка е дървена, след това се появяват кожени топки, пълни с целулоза. В европейските манастири от XIV-ти век, за голямо огорчение на Църквата, обожават играта на тенис. Френските играчи започват играта, извиквайки думата „Tenez!“, което означава „Играй!“.

Жо дьо пом. Старинна игра с топка, първообраз на тениса, при която топката се прехвърля през мрежа или опънато въже с помощта на ракети

Скоро играта започва да се нарича „кралски“ или „истински“ тенис. Тенисът става популярен сред висшето общество. Крале и антуражите им охотно започват да го играят. Шарл IX вярва, че тенисът е благородна игра, която е полезна за здравето. До XVII-ти век мащабът на популярността на играта достига своя апогей. Само в Париж през този период има около 1800 тенис корта. Обикалящият света английски писател Робърт Далингтън е толкова поразен от увлечението по този спорт, че в книгата си „Впечатление от Франция“ пише следното: „Французите се раждат с ракета

Лаун тенис. Края на XIX-ти век.

в ръка“. През XIX-ти век тенисът отстъпва позициите си: във Франция след революцията на елита явно не му е до игри, а в Англия той губи кралската си подкрепа. Изглежда сякаш интересът към този спорт напълно угасва, но изобретяването на гумените топки през втората половина на века променя всичко.

Споровете относно това кой е основателят на новите тенис правила все още продължават. Официално за такъв се счита майор Уолтър Уингфийлд. През 1873 г. той публикува официалния набор от правила за „лаун тенис“, тоест „тенис на поляна“ (на трева), а няколко месеца по-късно патентова тази игра. Уолтър се занимава с производство и продажба на комплекти за лаун тенис – ракети, топки и комплекти

правила. Но това не продължава дълго. Три от децата на британеца умират в ранна възраст, а съпругата му започва да страда от психическо разстройство, което в крайна сметка я отвежда в лудница. Не е изненадващо, че Уингфийлд губи всякакъв интерес към тениса и не подновява патента за играта, който изтича през 1877 г.

Турнирът Уимбълдън

От 1868 г. в Лондон функционира клуб по крокет. През 1872 г. мъж на име Джон Уолш заявява, че иска дъщеря му да бъде вписана като пожизнен член на клуба. За тази цел той подарява на клуба косачка за трева. Освен крокета местните играчи обичат и лаун тениса. Когато Уингфийлд въвежда правилата, играта бързо набира популярност. Това става причина клуба по крокет да построи първия тенис корт и да включи думите „лаун тенис“ в името си (All England Lawn Tennis and Croquet Club). Но въпросната косачка се поврежда. Тъй като кортът бързо обраства с трева, на него вече е невъзможно да се играе. А нова косачка струва 10 паунда – твърде много пари за онова време. Клубът решава да провежда състезания и по този начин да спечели необходимата сума.

През 1877 г. собствениците на All England Lawn Tennis and Croquet Club публикуват реклама, с която канят желаещите да опитат силите си на тенис корта на клуба по крокет и лаун тенис Уимбълдън. Те обещават злато за победителя и сребърна награда за второ място. Но за участие в турнира трябва да се заплати по гвинея.

*Първият турнир по тенис на трева
във „Всеанглийския клуб по лаун тенис и крокет“ –
Уимбълдън. Юли, 1877 г.*

На турнира се записват 22 души, един от които в крайна сметка се отказва от участие. Организаторите пропускат факта, че състезателите трябва да бъдат четно число; в резултат на това един от тенисистите, които достигат до полуфиналите, просто няма противник и продължава напред служебно. Правилото, че винаги трябва да има четирима играчи на полуфиналите, осем на четвъртфиналите и т.н., е прието едва през 1885 г. Шампионската титла в дебютното издание на Уимбълдън е завоювана от Спенсър Гор. Интерес предизвиква фактът, че през следващата година Спенсър губи в мача за титлата от Франк Хадю, който толкова не харесва тениса, че го нарича „жен-

ска игра с мека топка“ и никога повече не участва на Уимбълдън, връщайки се към любимия си крикет. С приходите от турнира клубът закупува косачка за трева и оттогава турнирът Уимбълдън започва да се провежда традиционно.

Дрескодът на Уимбълдън отчасти се запазва и до днес в знак на почит към традицията, но през десетилетията е сериозно смекчен. Всъщност в наши дни основното правило е екипите на играчите да са бели. В миналото този аристократичен спорт изисква подобаващо облекло. За максимално удобство и за бързо придвижване из корта не може и да се говори – много по-важно е състезателят да изглежда добре. Мъжете задължително играят с дълги панталони и ризи, често слагайки жилетки отгоре. Краката на тенисистите са обути в боти. На жените се налага да страдат много повече. Неразделна част от техния тенис гардероб са дългата рокля, тесният, плътно стегнат корсет, който сериозно затруднява движенията, чорапите, обувките и шапката. Ако някой от тогавашните зрители внезапно се пренесе в нашето време, със сигурност ще припадне от вида на сегашните екипи на тенисистките. През 1887 г. 15-годишната Лоти Дод едва не е осъдена заради факта, че полата ѝ достига само до глезените ѝ, излагайки пред погледа на всички вълнените ѝ чорапи – оправдание се оказва това, че тя играе в училищна униформа, при която подобна дължина е позволена.

Много по-късно, през 1905 г., Мей Сътън излиза на корта без корсет, носейки ризата на баща си, и понася много сериозни критики заради разголените си китки. Възмущение предизвиква и появата на първия следвоенен Уимбълдън през 1919 г. на Сюзан

Ленглен. Знаменитата французойка, чието име днес носи вторият по значимост корт на Ролан Гарос, играе с къса пола и без шапка. В дадения момент това е явно предизвикателство към обществото, но в крайна сметка прочутата французойка прави революция в женската тенис мода. Между другото, по същото време, по предложение на бъдещата знаменитост в света на модата Коко Шанел, в женския тенис се въвеждат дрехите от трико – материал, който преди това се смята за подходящ само в качеството си на долно бельо. А почти двадесет години по-късно, през 1936 г., Хелън Джейкъбс излиза на корта по къси панталони вместо пола, което никоя тенисистка преди нея не си е позволявала. Така границите на тенис модата постепенно се разширяват. Малко по-рано мъжете също започват да носят шорти, които заменят дългите панталони.

* * *

В края на XIX-ти век в САЩ започват да се провеждат съревнования по лаун тенис. На 23 февруари 1847 г. Уингфийлд официално подава патент за лаун тенис, а само месец по-късно, на 22 март 1874 г., се провежда мач в клуба по крикет „Стейтън Айлънд“, който се смята за първия тенис мач в историята на Щатите. По време на пребиваването си на Бермудските острови американката Мери Юинг Аутърбридж, родом от Филадельфия, вижда британски военни, пристрастени към игра, с която тя не е запозната. Оказва се, че един от тях се познава с Уолтър Уингфийлд и е научил колегите си на Бермудските острови да играят лаун тенис. Мери е впечатлена от играта и, връщайки се в Съеди-

нените щати, се заема с популяризирането на тениса. Скоро в Ню Йорк, където тя живее по това време, се провежда първият тенис мач на американска земя – във вече споменатия клуб по крикет. В него самата Мери играе с брат си Емилио. Разбира се, все още не може да се говори за никакъв турнир. За заслугите си за развитието на тениса в САЩ през 1979 г. Мери Юинг Аутърбридж е посмъртно въведена в Международната тенис зала на славата.

През 1881 г. на среща в тенис клуб в Ню Йорк е основана Американската асоциация по лаун тенис. По същото време се организира и национално първенство при мъжете. Дамите се присъединяват към дисциплината през 1887 г. До края на XIX-ти век лаун тенисът се разпространява по целия свят. Играят го в клубове в Шотландия, Аржентина, Турция, Египет, Индия, Финландия и др.

През 1900 г. се провежда първото съревнование с участието на национални отбори. Става дума за турнира Купа Дейвис. Историята му започва с това, че студенти от Харвард решават да проведат състезание сред националните отбори. Студентът Дуетн Дейвис закупува сребърна купа със собствени пари и също така разработва правилата. Самият той заедно с двама свои приятели играе за отбора на Съединените щати, който спечелва турнира. Сега Купа Дейвис се играе всяка година.

Защо се смята по този начин?

Своеобразната система за броене на резултата в тениса – 15, 30, 40, все още изненадва не само феновете, но и световните знаменитости, постигнали изключителни успехи в този спорт. Запознавайки се за първи път с особеностите на смятането в играта, известната тенисистка Били Джийн Кинг възкликва: „О, Боже! Що за странен спорт е това?“.

Броенето на резултата в тениса има „френски корени“. Монасите, играейки на „жо дьо пом“, хвърлят топката с ръце над въже. Игралното поле е разположено в просторен дървен хамбар или на открита площ. Разстоянието до въжето за всеки играч е 60 пие¹, което е приблизително равно на 60 английски фута. На игралното поле са нанесени разделителни линии за 15, 30, 40 пие. Всяко успешно разиграване дава на спортиста предимство пред противника, позволявайки му да се придвижи до линията, разположена по-близо до централната граница. Линията, указваща 40, не позволява на играча да се приближи твърде близо до въжето, така че играта да остане по-зрелищна. С течение на времето тенисът еволюира и топката започва да се подава с ръкавица. Ракетите, които правят подаването на топката по-силно и бързо, се появяват по-късно. Заедно с тях са отменени и правилата за преместването на състезателите по линиите на игралното поле, но броенето на резултата, който показва напредъка на участниците в играта, остава.

¹ Пие – стара френска единица за дължина и разстояние (парижка версия). 1 пие = 32,48 см. – бел. пр.

*Тенисистки от племето Зулу.
Началото на XX-ти век.*

Първоначално в тениса не се използва клей. Благодарение на многократните победители от Уимбълдън обаче, братята Уилям и Ърнест Реншоу, това покритие получава разпространение. Братята често ходят на почивка в Кан и построяват там корт. Той е, разбира се, тревен. Но в южната част на Франция тревата изсъхва много бързо поради жегата. Братята намират изход от това. Те надробяват бракувани теракотени съдове и поръсват корта с полученото покритие. Вероятно и самите Реншоу не очакват доколко това ще промени света на тениса. Тяхното покритие започва да се използва навсякъде, където е горещо.